

6. Een Lift of je Leven

Een bestelauto stopt, een man en een vrouw stappen uit: *'I bet you are from overseas, you ignorant people'*, bijt de man ons toe. 'Het is hier veel te gevaarlijk, jullie moeten blij zijn dat ik stop en jullie een lift geef. Het is niet veilig hier, zeker verderop niet. Acornhoek is dé plaats waar alles verkeerd gaat. Je leest het in alle kranten, keer op keer: toeristen beroofd en vermoord. Dit is Europa niet. Dit is Afrika. Wij hebben *'blackies'* hier. *Get in the car, I'll save you.* Het is een lift of je leven.' Enigszins beduusd kijken Henk en ik elkaar aan. Een andere lift zal er niet gauw komen, dus stappen we in. Henk gaat met de fietsen achter in de laadbak, ik ga voorin zitten bij de chauffeur en zijn vrouw. We hebben wat we wilden, een lift, maar ik ben er niet gerust op.

De lift is uit nood geboren. Aanvankelijk waren we nog optimistisch over het vinden van een slaappleats hier in het uitgestrekte 'lowveld', maar dat optimisme bleek niet gegrond. De spaarzame hotels die we tegenkwamen bleken gesloten. We zagen een wegwijzer naar een luxe hotel dat volgens de omschrijving omgeven was door een riant eigen wildpark vol wilde beesten. Voor een eventuele kans op een bed durfden we ons leven niet in de waagschaal te stellen. We fietsten door. Ruim honderd kilometer verder sloeg de twijfel toe. Wat te doen? Het was inmiddels vijf uur geweest, de duisternis zou spoedig invallen. Zodra het donker wordt, is het zaak van de weg te zijn. Dan wordt het te gevaarlijk om te fietsen. Wildkamperen was ook geen optie, te riskant. Er zat niets anders op dan te gaan liften.

We zijn als bij toeval in het 'lowveld' beland. Vanochtend bevonden we ons nog in het 'hoogveld', in het Zuid-Afrikaanse Blyde Rivier Canyon Natuureservaat. Dit hele gebied werd bedekt en verborgen door een dichte mist. In onze luxe vakantiebungalow op Aventura Blydepoort, vroeger F.C. Odendaal geheten, drukte ik mijn neus tegen de ruit in een vruchteloze poging iets van de buitenwereld te zien. De lucht zat potdicht. En dat niet alleen, de regen kwam met bakken uit de hemel. Geen gezellig fietsweer. Geen mooie vergezichten.

Jammer. Verder fietsen door deze bergen zou betekenen dat de schoonheid van het natuurreservaat aan ons voorbij zou gaan. Ons zicht zou onderweg niet verder reiken dan de berm. Gisteren was het precies hetzelfde. God's Window en Wonder View, uitzichtpunten met veelbelovende namen, bleven voor ons verborgen en gesloten. Hoopvol luisterden Henk en ik nog naar de radio, naar de weersvoorspellingen. Helaas, de mist, de regen en de kou zouden het hele 'hoogveld' nog dagen blijven beheersen. We keken elkaar aan en bogen ons over de kaart, op zoek naar een alternatieve, lager gelegen route, om het natuurreservaat heen. Deze route blijkt, wat het weer betreft, een goede keus. Halverwege de afdaling hebben we afstand genomen van de regen en de mist hoog boven ons. Een droge hitte is er voor in de plaats gekomen. Hier in het 'lowveld' moeten we het weliswaar zonder veelbelovende vergezichten doen, maar de temperatuur weet het gebrek aan natuurschoon prima te compenseren.

Nu rijden we in een bestelauto door Acornhoek waar het een drukte van belang is. 'De plaats waar alles verkeerd gaat', volgens onze chauffeur. Ik vraag me af waar dat op gebaseerd is en kijk om me heen. Ik zie honderden zwarte mensen op straat, allemaal in feeststemming. Iedereen lacht, zingt of maakt muziek. Er zijn diverse fanfares en groepen mensen in verschillende uniformen alsof ze lid zijn van een vereniging. Wat een kleurrijke menigte. Het is overduidelijk een feestdag waar mensen uit alle delen van het land, of misschien wel uit verschillende landen, op af zijn gekomen. Overal bussen, minibussen en auto's die geparkeerd staan of zich een weg banen tussen de feestelijke stalletjes, marktkramen en de mensenmassa door. Het verkeer zit potdicht. Onze bestelauto kan niet anders dan stapvoets rijden. Henk zit in de laadbak te genieten van al dit feestelijks en vrolijk te zwaaien. Hoewel ik gefascineerd ben door het straatbeeld ben ik met name bezig met het verwerken van de tirade van onze chauffeur. Ik geloof mijn oren niet als hij zijn monoloog begint. 'Ja, apartheid is verkeerd, maar wat wil je hier in Zuid-Afrika, dit land is vergeven van de zwarten waar je niets mee kan. Allemaal even lui. Ze willen niet werken en vooruit komen. Dat zie je toch zelf ook wel? Moet je zien wat ze van hun dorpen maken, niks toch? Niet te vertrouwen ook, een bedreiging voor de witten. Ik ben zelf veertien keer beroofd in anderhalf jaar tijd. Ik had nu een tientonner moeten hebben met een mitrailleur op het dak, dan had ik de mensheid een dienst kunnen bewijzen door hier dwars doorheen te rijden en eens flink te gaan schieten. Jammer dat – hoe heet *that guy* ook al weer – Hitler, voortijdig is gestorven, hij had hier in Zuid-Afrika nog heel wat te doen gehad. Er wonen hier twintig miljoen mensen zonder hersens, *I'll tell you this, they are not human.*'

De hele weg, de volle zeventig kilometer tot aan Hazyview, gaat het op deze manier door. In het begin maak ik nog tegenwerpingen en wil ik de discussie aangaan. Maar deze man is niet voor enige rede vatbaar, hij is volledig losgeslagen. Ik voel me steeds ongemakkelijker. Ik ben bang. Hier zitten we dan, gered van het zogenaamde zwarte gevaar, in de macht van een maniakale racist, van een paranoïde, tot op het bot getergde, zelfverklaarde übermensch. Het rijgedrag van Rich, onze racistische redder, maakt het er niet beter op. Hij scheurt als een idioot. Alsof het logisch is om op bochtige, heuvelachtige wegen minimaal 120 kilometer per uur te rijden en alsof het vanzelfsprekend is geen rekening te houden met de mensen die langs de weg lopen, die zijn immers toch allemaal zwart.

Ik kan niet helder meer denken, maar ruzie met deze man is het laatste dat ik wil.

Angstbeelden doemen bij me op van twee toeristen die hier *in the middle of nowhere* in het pikkedonker langs de weg gezet worden. Het valt me op dat de vrouw de hele weg haar mond houdt, ze zit rustig en kalm voor zich uit te staren en laat zich door niets afleiden of

verleiden om een gesprek te beginnen. Haar stilte bevreemdt me maar heeft ook een enigszins kalmerend effect. Ik prijs mezelf gelukkig dat ze tussen Rich en mij in zit, haar aanwezigheid voelt als een soort buffer tegen het kwaad van haar echtgenoot. Er lijkt geen einde aan te komen. Ook als we afgezet zijn bij de jeugdherberg gaat de donderpreek nog door: 'Door mijn toedoen is er weer een kop in de kranten uitgespaard. God zal me belonen voor het redden van twee blanke mensenlevens.'
De bestelauto rijdt weg. Ik ben helemaal van slag.

Later vertel ik deze gebeurtenis aan een Zuid-Afrikaanse vriend en spreek er mijn afschuw over uit. Hij kijkt hij me aan en met een ondoorgroendelijke blik in de ogen zegt hij: 'Je kan wel horen dat jullie van *overseas* zijn. De dagelijkse realiteit heeft hier vele gezichten. *Welcome to South Africa.*'

Rit vanuit Blyde Rivier Canyon Natuurreserveaat naar Hazyview.

Zuid-Afrika: van Johannesburg naar Kaapstad, met onder andere uitstapjes naar het Kruger Park, Swaziland, de Drakensbergen en Kaap de Goede Hoop. 1995.